

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Jätesäädöspaketin pääsisältö

Jätelainsäädännön uudistusehdotus lausunnoilla
– esittely- ja keskustelutilaisuus 13.5.2020
Jussi Kauppila YM

Esityksen rakenne

- I. Luettelo lakipakettiin sisältyvistä keskeisistä muutoksista
- II. Eräiden muutosten tarkempi käsittely

Keskeisiä muutoksia (1)

- Jätelain (JL) 1 § :ään kiertotalouden edistämistä koskeva lisäys
- Määritelmiin direktiiveistä johtuvia muutoksia (JL 6 §)
- Jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan tapauskohtaisen päätöksenteon selventäminen (JL 5 b §)
- Kierrätystavoitteet ja kierrätysvelvoitteet (JL 8 § , jäteasetus ja pakkausasetus)
- Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi säädettävät kiellot ja velvollisuudet, mukaan lukien SUP-direktiivin mukaiset kiellot ja merkintävaatimukset (JL 9 ja 10 § nojalla asetuksissa)
- Jätteen uudelleenkäytön edistäminen: ammattimaisten toimijoiden varattava uudelleenkäytön valmistelijoille mahdollisuus saada jäte itselleen (JL 11 a §)
- Jätteen käsittelyvaatimukset: erilliskerätyn jätteen poltto- ja kaatopaikkauskielto, orgaanisen jätteen kaatopaikkakiellon täsmennykset jne. (JL 15 a , kaatopaikka-asetus)
- Jätteiden erilläänpitovelvollisuus → erilliskeräysvelvollisuus (JL 15 §)

Keskeisiä muutoksia (2)

- Kunnan vastuulla olevien jätteenkuljetuksen muutos (JL 35-37 §)
- Kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminta pakkausjätehuollossa (JL 49 a-d §)
- Selvilläolo-, tiedonanto-, kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksien merkittävä lisääntyminen ja tarkentuminen (KemL 22a § , JL 117 b-c § , JL 118 -122 § + asetukset)
- Jätehuoltorekisteriin hyväksyminen: vakuusvaatimus poistuu, tilalle vakavaraisuuteen liittyviä edellytyksiä, ulkomaisten toimijoiden hyväksymismahdollisuus, vastavuoroinen tunnustaminen (ETA-maat), viranomaistehtävä yhteen ELY-keskukseen (JL 95-99 §)
- Alueellisten jätesuunnitelmien poistaminen: tilalle alueelliset yhteistyöryhmät tukemaan VALTSUn valmistelua (JL 87-88 §)
- Rangaistussäännökset: syyksiluettavuuskynnyksen alentaminen törkeästä huolimattomuudesta tavanomaiseen huolimattomuuteen (JL 147 §), mikä olisi yhdenmukaista muun ympäristösääntelyn kanssa

Kertakäyttömuovidirektiivin (2019/914/EU,SUP-direktiivi) mukaiset tuotekiellot ja merkintävaatimukset

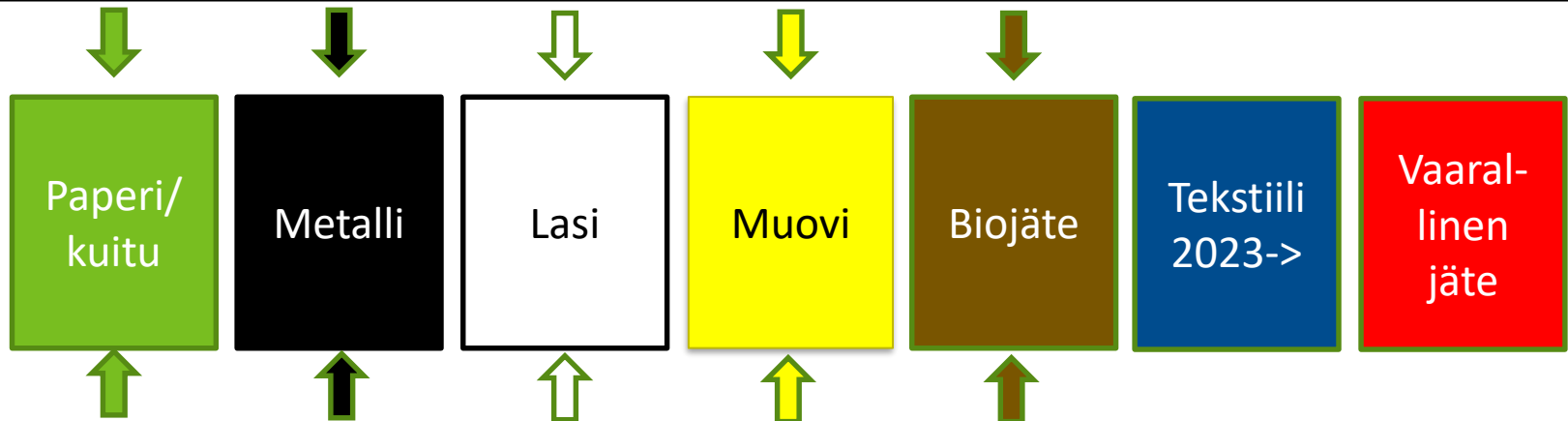
- SUP-direktiivi: tuotekiellojen ja merkintävaatimusten oltava voimassa 7/2021
- Annetaan jätelain 9 ja 10 § nojalla asetuksessa
- Tuotteiden markkinoille saattamisen kieltäminen
 - muovia sisältävät vanupuikot, ruokailuvälineet (haarukat, veitset, lusikat, syömäpuikot) ja lautaset (myös muovipäällysteiset kartonkilautaset), pillit ja juomien sekoitustikut, ilmapallojen muoviset varret sekä vaahdotetusta polystyreenistä valmistetut ruoan tai juoman kertakäyttöpakkaukset ja –astiat kansineen
- Tuotteiden merkintävaatimukset
 - muovia sisältävät terveysiteet, tamponit, kosteuspyyhkeet, suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet sekä juomamukit
- Muilta osin SUP-direktiivi (mm. tuottajavastuu) pannaan täytäntöön myöhemmin erillisessä lainsäädäntöhankkeessa

Kierrätystavoitteet ja kierrätysvelvoitteet

- Yhdyskuntajätteen kierrätystä koskevat tavoitteet sitovat Suomea EU:n jäsenvaltiona – ei kohdenneta kansallisesti kenenkään velvollisuudeksi
 - 55 painoprosenttia vuonna 2025
 - 60 painoprosenttia vuonna 2030
 - 65 painoprosenttia vuonna 2035
- Pakkausten kierrätystavoitteet ovat pakkausten tuottajia/tuottajayhteisöjä sitovia tavoitteita:
 - Kuidusta 75 painoprosenttia 2025 ja 80 painoprosenttia 2030
 - Puusta 25 painoprosenttia 2025 ja 30 painoprosenttia 2030
 - Lasista 70 painoprosenttia 2025 ja 75 painoprosenttia 2030
 - Rautametallista 70 painoprosenttia 2025 ja 75 painoprosenttia 2030
 - Alumiinista 70 painoprosenttia 2025 ja 80 painoprosenttia 2030
 - Muovista 50 painoprosenttia 2025 ja 55 painoprosenttia 2030

Erilliskeräysvelvoitteita lisätään selvästi nykyisestä

- Pakollinen kiinteistökohtainen keräys vähintään 5 huoneiston asuinkiinteistöiltä taajamissa 2 v kuluttua lain voimaantulosta
- Vastaava vaatimus myös hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnalle 1 v kuluttua
- Kunta tai jätteen haltija voi poiketa em. vaatimuksista tietyin edellytyksin
- Samaa materiaalia olevan pakkaus- ja muun jätteen keräys yhdessä, jos mahdollista

- Pakkausjätteelle 1000 alueellista vastaanottopaikkaa; sijoittelu kiinteistökohtainen keräys huomioon ottaen
- 60 terminaalia

Biojätteen kiinteistökohtaisen keräyksen (vaihtoehtona kotikompostointi) laajentaminen kaikkiin kiinteistöihin yli 10000 asukkaan taajamissa 3 vuoden kuluttua

Jätelain 15 §

Pääsääntö:

Jäte on kerättävä erikseen, jos se on tarpeellista uudelleenkäytön valmistelun, kierrätyksen tai muun hyödyntämisen kannalta.

(Huom! Myös jätelajien yhdessä kerääminen on tietyin edellytyksin mahdollista)

Poikkeukset:

- 1) Ei johda parhaaseen ratkaisuun ottaen huomioon kokonaisvaikutukset ympäristöön
- 2) Ei ole teknisesti toteutettavissa ottaen huomioon hyvät jätehuoltokäytännöt
- 3) Kustannukset kohtuuttomia ottaen huomioon jätehuollon elinkaari kaikkine kustannuksineen

Hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jäte

Mahdollisuus täsmentää asetuksella
Jos ei asetusta, sovelletaan suoraan JL 15 §

Asumisessa syntyvä jäte

1. Asetuksessa erilliskeräysvelvoitteet
 2. Kunnan JH-määräyksissä voidaan JL 15 §:ssä säädetyin perustein määrätä jäteasetuksen velvoiterajoja **ankarammin tai lievemmin.**
- **Lievennysten perusteita tarkasteltava 5 vuoden välein**

Kunnan vastuulla olevien jätteen kuljetus

1. Kiinteän jätteen (bio-, pakkaus- ja sekajäte) kuljetuksessa luovutaan kaksoisjärjestämästä -> kuljetus aina kunnan keskitetysti järjestämänä
2. Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa kaksoisjärjestelmä säilyy, mutta jätelain 37 §:ssä säädettyjä päätöksentekokriteerejä yksinkertaistetaan.
3. Siirtymäajat kiinteiden jätteen kuljetusjärjestelmän muutokselle:
 - Erilliskerättävät biojäte ja pakkausjäte 2 vuotta lain voimaantulosta
 - Sekajäte 5 vuotta lain voimaantulosta
 - Käytännössä: kunta voi tehdä päätöksen siirtymisestä keskitettyyn kuljetukseen jo edellä mainittuja määräaikoja aiemmin, mutta jos ei tee, siirtymäajan päätyttyä KHJK lakkaa ja kunnan on ryhdyttävä järjestämään (kilpailuttamaan) kuljetuksia

Kuljetusten kilpailuttaminen (JL 36 §)

- Yleinen lähtökohta: kunnan on noudatettava, mitä hankintalaissa (1397/2016) säädetään.
- Hankintoja suunniteltaessa käytävä markkinavuoropuhelua alueen toiminnan harjoittajien kanssa ja huolehdittava siitä, että palvelun tarjoajalle asetettavat ehdot ovat hankintalain mukaisesti kohtuullisia ja **palvelujen alue ja kesto määritellään sekä hankinnat ajoitetaan** ottaen huomioon pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet päästä tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.
- Jätekuljetukset **on kilpailutettava osiin jaettuina** siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tarjoajaksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain **erityisen painavista syistä**.

Tuottajan ja kunnan yhteistoiminta pakkausjätehuollossa (49a-49d §)

- Kunta järjestää pakkausjätteiden erilliskeräyksen ja kuljetuksen tuottajan järjestämään jätehuoltoon.
- Tuottajat maksavat kunnille erilliskeräyksestä siten, että jätedirektiivissä säädetty vähintään 80 %:n kustannusvastuu täyttyy (pohjana komission epävirallinen, tiukka tulkinta jätedirektiivin 8 a artiklan mukaisesta kustannusvastuusta).
- Korvaukset maksetaan vuosittain tuottajayhteisön ja kuntien välisen pakollisen sopimuksen perusteella. Korvauksen (vähintään 80 %) määräytymisen perusteet:
 1. Kotitalouksien pakkausjätteen lain mukaisen kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen ja aluekeräyksen sekä käsittelyn kustannukset
 2. Yritysten pakkausten vastaanoton ja käsittelyn kustannukset
 3. Tiedotuksen, neuvonnan ja raportoinnin kustannukset
- Jos sopimusta ei synny → YM:n sovittelu max 6 kk.
- Jos sovittelun jälkeen sopimusta ei synny → yhteistoimintavelvoitteesta poiketaan ja tuottajan on järjestettävä pakkausjätehuolto koko maassa kolmen vuoden kuluttua sovittelun päättymisestä.

Pakkausjätehuoltoa koskeva ehdotus ja EU:n valtioneuvoston päätös

”Jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.” (SEUT 107 artiklan 1 kohta)

- *Onko sääntelymalli, jossa kunta kerää pakkausjätteen kiinteistöiltä ja tuottajat velvoitetaan maksamaan tästä kunnille korvausta, valtioneuvoston kunnan jäteyhtiöille, jotka kilpailevat osin samalla markkinalla yksityisten palvelutuottajien kanssa?*
 - Professori Petri Kuoppamäki L&T Oyj:n tilaamassa selvityksessä: malli saattaa muodostaa SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtioneuvoston kunnan jäteyhtiöille, ehdotus on notifioidava komissiolle (stand still)
 - AA Mika Pohjonen ympäristöministeriön teettämässä selvityksessä: ns. valtion varat-kriteeri ei näyttäisi täyttyvän → ei notifiointitarvetta, mutta oikeusvarmuusilmoitus olisi paikallaan (voidaan edetä valmistelussa)
 - YM: valtion varat kriteeri ei täyty, joten ei ole estettä edetä valmistelussa, varmistetaan ehdotuksen laillisuus yhdessä TEM:n kanssa, tarvittaessa tekemällä oikeusvarmuusilmoitus.

Muutoksia tuottajavastuujärjestelmiin (1)

- Tuottajavastuun ulottaminen kansainväliseen etäkauppaan (46, 48 §)
- Ei tässä vaiheessa muutosta pakkausten tuottajavastuun soveltamista koskevaan liikevaihtorajaan
- Valtuutettua edustajaa koskeva sääntely (66a, 66 b§)
 - Muut kuin SER: etämyyjällä mahdollisuus liittyä suoraan tuottajayhteisöön tai nimetä valtuutettu edustaja
 - SER (ja myöhemmin SUP-tuotteet): etämyyjän on nimettävä valtuutettu edustaja
 - Ulkomaille sijoittautunut tuottajaa vastaava toimija (muu kuin etämyyjä) voi nimetä valtuutetun edustajan tai tehdä sopimuksen tuottajayhteisön kanssa vastaamaan suomalaisen tuottajan velvollisuuksista
 - Suomessa valtuutettuna edustajana toimiminen: kirjallinen valtuutus (myös tuottajayhteisö voi olla valtuutettu edustaja)

Muutoksia tuottajavastuujärjestelmiin (2)

- Tuottajille pakollinen liittyminen tuottajayhteisöön (62 §)
 - Poikkeusmahdollisuus rajattu lähinnä ns. business to business tuotteiden tuottajille
- Yhden luukun periaate (JL 65 §)
 - tuottajayhteisöjen taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteet keskitetysti yhden toimijan kautta
 - Vrt. työryhmä; ”edistettävä mahdollisuutta”
- Pakkaukset: tuottajayhteisön on katettava kaikki materiaalit (62 §)
 - taustalla direktiivin velvoite vähentää tuottajien sääntelytaakkaa
- Mukautetut tuottajavastuumaksut
 - tuotteiden kestävyys, korjattavuus, uudelleenkäytettävyyden ja kierrätettävyyden mukaan (63 a §)
 - jaettava tuottajien kesken tasapuolisesti suhteessa niiden markkinoille saattamiin tuotteisiin

Jätteen luokittelun päättymisen (End-of-waste)

- Uudet 5a § (sivutuotteet) ja 5b § (EoW)
- Tapauskohtainen päätöksentekomenettely (5 b § 3 mom.)
 - Ympäristölupaviranomainen
 - Menettely: mitä ympäristölupa-asian käsittelystä YSL:ssä säädetään → mahdollisuus hyödyntää YSL 96 §:n mukaista nopeutettua menettelyä
- Työryhmä seuraamaan toimeenpanoa ja arvioimaan muutostarpeita

Kirjanpito elintarvikejätteestä (118 a §)

- Uusi velvollisuus, taustalla jätedirektiivin 9 artiklan velvoite vähentää elintarvikejätettä
- Elintarvikelain (23/2006) 6 §:n 11 kohdassa tarkoitetut toimijat velvoitetaan pitämään kirjaa toiminnassaan syntyvästä elintarvikejätteestä, mukaan lukien arvio jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikkeen kokonaismäärästä
- Ei sovelleta:
 - elintarvikelain mukaisen suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella olevat toimijat
 - alkutuotanto
 - yleishyödylliset yhteisöt

Siirtoasiakirja (JL 121, 121 a ja 121 b §)

- Vaarallisten jätteiden ja POP-jätteiden kuljetukset: siirtyminen sähköisen siirtoasiakirjan käyttöön
- Siirtoasiakirjan tiedot toimitettava vuoden 2021 alusta lähtien YSL 222 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ("siirtoasiakirjarekisteri")
- Muiden siirtoasiakirjavelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden (saostus- ja umpisäiliöliete, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen liete, pilaantunut maa-aines, muu rakennus- ja purkujäte kuin pilaantumaton maa-aines) seurannassa vuodesta 2022 lähtien sähköiseen menettelyyn (121 a §).
- Paperinen siirtoasiakirja edelleen mahdollinen, jos "jätteen haltijalla ei ole edellytyksiä laatia asiakirjaa sähköisenä" (121 b §).

Tietojärjestelmien kehittäminen

- Jätedirektiivien edellyttämien raportointitietojen saatavuuden parantamiseksi, jätetilastotietojen laadun parantamiseksi sekä yhdyskunta- ja pakkausjätteen laadunvalvonta- ja jäljittämisyjärjestelmän kehittämiseksi nykyisiä kansallisia tietojärjestelmiä olisi laajennettava merkittävästi.
- Ympäristöministeriö on aloittanut jäte- ja tuotetietojärjestelmän selvitys- ja kehitystyön. Hanke tulee olemaan monivuotinen ja se tullaan asettamaan virallisesti.

- Kehittämistarpeita ja tarvittavia tietojärjestelmäratkaisuja selvitetty.
- Käsite- ja tietomallin luominen aloitettu järjestelmän tarkemmaksi määrittelemiseksi.
- Siirtoasiakirjarekisterin suunnittelu ja toteutus aloitettu. Toteutetaan osaksi jäte- ja tuotetietojärjestelmää. Käyttöönotto 2021 alussa.
- Nykyisiä jäte- ja tuotetiedon hallintaan käytettäviä järjestelmiä kehitetään ja kytketään jäte- ja tuotetietojärjestelmään.
- Jäte- ja tuotetietojärjestelmän hankintaa valmistellaan todennäköisesti syksyllä.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lisätietoa jätelainsäädännön uudistuksesta:

www.ym.fi/jatesaadospaketti